

APSTIPRINĀTS
ar Valsts valodas centra
direktora 2025. gada 4. aprīļa
rīkojumu Nr. 3-1.4/31

Kalendārvārdu ekspertu komisijas nolikums

Izdots saskaņā ar
Valsts pārvaldes iekārtas likuma
55. panta pirmo daļu,
Ministru kabineta 2020. gada
2. septembra noteikumu Nr. 550
“Valsts valodas centra nolikums”
7.3. apakšpunktu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Valsts valodas centra (turpmāk – centrs) Kalendārvārdu ekspertu komisija (turpmāk – komisija) ir specializēta koleģiāla institūcija, kuras mērķis ir apmierināt sabiedrības pieprasījumu pēc jaunu personvārdu iekļaušanas latviešu tradicionālo kalendārvārdu sarakstā.

2. Komisijas nolikums (turpmāk – nolikums) nosaka komisijas izveidošanas un darbības kārtību.

II. Komisijas funkcijas un tiesības

3. Komisija:

3.1. īsteno centra nolikumā noteikto funkciju sekmēt latviešu valodas kultūrvides sakārtošanu;

3.2. izpilda Latviešu vēsturisko zemju likumā noteikto pienākumu nodrošināt latgaliskās identitātes un kultūrvēsturiskās vides, tostarp latgaliešu rakstu valodas, latgaliešu literatūras un kultūras mantojuma, saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību;

3.3. sniedz vispārējā labuma publisko pakalpojumu – regulāri izvērtēt, papildināt un no jauna apstiprināt latviešu tradicionālo kalendārvārdu sarakstu.

4. Komisija savas darbības nodrošināšanai ir tiesīga uzaicināt piedalīties komisijas sēdēs nolikuma 5. punktā minēto valsts iestāžu pārstāvjus, atbilstoši kompetencei pieprasīt un saņemt no valsts iestādēm to rīcībā esošo komisijas funkciju izpildei nepieciešamo informāciju, kā arī publiskot informāciju par komisijas darbu.

III. Komisijas sastāvs

5. Komisijas sastāvā iekļauj šādu institūciju pilnvarotus pārstāvjus:

- 5.1. divus Valsts valodas centra pārstāvjus;
- 5.2. divus Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūta pārstāvjus;
- 5.3. divus Latviešu valodas aģentūras pārstāvjus;
- 5.4. divus Tieslietu ministrijas Dzimtsarakstu departamenta pārstāvjus;
- 5.5. vienu Tieslietu ministrijas Valststiesību departamenta pārstāvi;
- 5.6. vienu Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pārstāvi.

6. Komisijas sastāvu apstiprina centra direktors, pamatojoties uz nolikuma 5. punktā minēto iestāžu deleģējumu. Nolikuma 5. punktā minēto iestāžu pilnvarotā pārstāvja prombūtnes laikā attiecīgā iestāde var pilnvarot citu pārstāvi piedalīties komisijas sēdē.

7. Komisijas sastāvu pārskata pēc nepieciešamības.

8. Komisijas sastāvā ir komisijas priekšsēdētājs, komisijas priekšsēdētāja vietnieks un astoņi komisijas locekļi. Komisijas priekšsēdētājs un priekšsēdētāja vietnieks ir centra nodarbinātie.

9. Komisijas priekšsēdētāja prombūtnes laikā komisijas darbu organizē un to vada priekšsēdētāja vietnieks.

10. Komisijas priekšsēdētājs:

- 10.1. plāno komisijas darbību;
- 10.2. sasauc un vada komisijas sēdes;
- 10.3. apstiprina komisijas sēdes darba kārtību.

11. Komisijas priekšsēdētāja vietnieks:

- 11.1. protokolē sēdes gaitu un apkopo sēdē izteiktos priekšlikumus;
- 11.2. nodrošina komisijas locekļus ar nepieciešamajiem darba materiāliem;
- 11.3. apkopo un nepieciešamības gadījumā aktualizē komisijas locekļu kontaktinformāciju;
- 11.4. veic komisijas priekšsēdētāja dotos uzdevumus.

12. Komisijas locekļi atlīdzību par darbu komisijā nesaņem.

IV. Komisijas darbības kārtība un lēmumu pieņemšana

13. Komisijas priekšsēdētājs sasauc komisijas sēdes ne retāk kā reizi trijos gados.

14. Komisijas sēdi komisijas priekšsēdētājs sasauc ne vēlāk kā divdesmit darba dienas pirms paredzamās sēdes. Informāciju par komisijas sēdes norises vietu, laiku un formātu (klātienē, attālināti, hibrīdformā), kā arī materiālus, kas saistīti ar sēdē izskatāmajiem jautājumiem,

komisijas priekšsēdētāja uzdevumā komisijas locekļiem nosūta komisijas priekšsēdētāja vietnieks ne vēlāk kā desmit darba dienas pirms sēdes.

15. Komisija ir lemttiesīga, ja tās sēdē piedalās ne mazāk kā puse komisijas locekļu.

16. Komisijas lēmumi tiek pieņemti ar vienkāršo balsu vairākumu. Ja balsis sadalās līdīgi, izšķirošā ir komisijas priekšsēdētāja balss.

17. Komisijas sēdes protokolu paraksta komisijas priekšsēdētājs un protokolētājs.

18. Komisijas lēmumus paraksta komisijas priekšsēdētājs un apstiprina centra direktors.

19. Komisijas lēmumus pēc to apstiprināšanas divdesmit darba dienu laikā publisko centra tīmekļvietnē un oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".

Pielikums
Valsts valodas centra
Kalendārvārdu ekspertu komisijas
nolikumam

Kritēriji kalendārvārdu iekļaušanai latviešu tradicionālo kalendārvārdu sarakstā

Komisija, vērtējot priekšlikumus par jaunu personvārdu iekļaušanu tradicionālajā kalendārvārdu sarakstā, ievēro šādus kritērijus:

1. Vārda cilme – kalendārvārdu izvēlē priekšroka dodama baltu (latviskas vai lietuviskas) cilmes personvārdiem, latviešu kultūrā pazīstamiem senģermāņu cilmes vārdiem, kuri iepriekš bijuši iekļauti latviešu kalendāros, vai citiem tradicionāliem, daudzām tautām raksturīgiem klasisko valodu (latīņu, grieķu, senebreju u. c.) vārdiem.

2. Vārda nozīme (ja to iespējams noteikt) – izvairīties no vārdiem ar negatīvu vai pārprotamu nozīmi.

3. Vārda labskanība jeb eifonija – dzirdei patīkams skanējums, t. sk. izvairīšanās no grūti izrunājamiem vārdiem, piemēram, ar latviešu valodas skaņu sistēmai neraksturīgiem šņāceņu un spraudzeņu savienojumiem.

4. Vārda lietojuma stabilitāte – stabils attiecīgā personvārda lietojums konkrētajā formā.

5. Vārda tradicionālitate – attiecīgā personvārda iesakņošanās latviešu kultūras tradīcijā.

6. Atbilstība latviskajai vārddošanas tradīcijai – attiecīgā personvārda izvēle jaundzimušajiem latviešu vairāku gadsimtu gaitā.

7. Papildu kritērijs: vārda nesēju skaits (pēc Iekšlietu ministrijas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes publiskajā datubāzē pieejamās informācijas) – optimālais vārda nesēju skaits ir vismaz 20. Atkāpe pieļaujama gadījumos, ja vārds pilnībā atbilst visiem pārējiem kritērijiem.